

Qorti ta' l-Appell
(Kompetenza Inferjuri)

Imħallef Anthony Ellul

Appell numru:- 32/2017

**Wara d-deċiżjoni ta' l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji
fil-Każ Nru. 370/16 tal-14 ta' Ġunju 2017 fl-ismijiet:-**

**Anthony u Lorenza Pullicino
bin-numri tal-karta tal-identità 644450M u 453346M rispettivament**

Vs

GlobalCapital Financial Management Ltd. (C-30053)

(appellant)

21 ta' Ottubru, 2019.

1. **Din is-sentenza titratta appell ta' GlobalCapital Financial Management Ltd u appell inċidental ta' Anthony u Lorenza Pullicino minn deċiżjoni tal-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji fl-14 ta' Ġunju 2017 u li permezz tagħha laqa' l-ilment tal-ilmentaturi u kkundanna lil GlobalCapital Financial Management Ltd thallas lill-ilmentaturi s-somma ta' €6,424.48 b'imghax legali ta' tmienja fil-mija fis-sena mid-data tad-deċiżjoni sad-data tal-effettiv pagament u bl-ispejjeż.**
2. Fil-qosor, il-proċeduri quddiem l-Arbitru żvolgiew kif ġej:-
 - 2.1. Permezz ta' ilment li wasal fi ħdan l-uffiċċju tal-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji fl-20 ta' Ġunju 2016, il-konjuġi Anthony u Lorenza Pullicino lmentaw dwar il-prodotti finanzjarji ***Aberdeen Global European High Yield Bond Fund B2, Aberd (B2) European High Yield Bond u Società Generale - Adequity Best Select.*** jgħidu li f'assewhom li ġew ingannati kemm fil-bidu kif ukoll fit-tieni laqa' li kellhom. Dan għaliex ġew

imwiegħda affarijiet li ma kinux reali. Talbu għalhekk li jieħdu lura l-kapital li kienu investew.

2.2. L-appellanti, wiegħbet permezz tas-segwenti eċċezzjonijiet:-

2.2.1. In linea preliminari:-

- l-oġġett tal-ilment mhux imfisser b' mod ċar u sewwa b' dan illi l-ilment huwa manifestament frivolu u vessatorju u għalhekk l-Arbitru għandu jirrifjuta li jeżerċita s-setgħat tiegħu a tenur tal-artikolu 21(2)(ċ) tal-Kap. 555;
- ladarba t-talbiet tal-ilmentaturi huma bbażati fuq responsabbiltà kuntrattwali, huma preskritti a tenur tal-artikolu 2156 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta; u li
- ladarba t-talbiet tal-ilmentaturi huma bbażati fuq responsabbiltà kuntrattwali, huma preskritti a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta;

2.2.2. Fil-mertu wiegħbet illi:-

- filwaqt li rrizervat li tesponi ulterjorment fil-każ li l-ilmentaturi jispjegaw b' mod ċar x' inhu l-allegat ingann da parti tagħha u l-affarijiet allegatament imwegħda lilhom, ċaħdet dawn l-allegazzjonijiet bħala nfondati fil-fatt u fid-dritt; u li
- it-talbiet tal-ilmentaturi huma nfondati billi hija mhux responsabbli għall-ebda telf jew dannu li setgħu soffrew l-ilmentaturi.

2.3. B'**sentenza** mogħtija fl-14 ta' Ġunju 2017, l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji ddecieda billi ċaħad l-eċċezzjonijiet tal-provditur tas-servizz u laqa' l-ilment sakemm kompatibbli mad-decizjoni tiegħu u, ai termini tal-artikolu 26(3)(ċ)(iv) tal-Kap. 555, ordna lil GlobalCapital Financial Management Ltd tħallas lill-ilmentaturi s-somma ta' sitt elef, erba' mija u erbgħa u għoxrin ewro u tmienja u erbgħin ċenteżmu (€6,424.48), b' imgħax legali ta' tmienja fil-mija fis-sena mid-data tad-decizjoni sad-data tal-effettiv pagament u bl-ispejjez tal-każ sapportati mill-provditur tas-servizz.

3. Minn dik id-deċiżjoni **appellat** il-provditur tas-servizz finanzjarju. L-aggravji huma illi:
- i. L-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji applika l-liġi ħażin meta minflok ma ddikjara l-azzjoni attriċi preskritta a tenur tal-artikoli 2153 u/jew 2156(f) tal-Kap. 16, ċaħad it-tieni u t-tielet eċċezzjoni preliminari tal-preskrizzjoni mressqa mis-soċjetà appellanta;
 - ii. L-Arbitru għamel apprezzament żbaljat tal-fatti u naqas milli jikkunsidra illi l-appellanti ma kinitx responsabbli għat-telf riskontrat mill-ilmentaturi fl-investment tagħhom, u minflok ma laqa' r-raba' u l-ħames eċċezzjoni tal-appellanti, ikkonkluda b' mod ħażin li dan hu każ ta' *misselling* ta' prodott finanzjarju u ta' ksur ta' obbligi fiduċjarji, u inoltré ordna lis-soċjetà appellanta tagħmel tajjeb hi għat-telf riskontrat mill-ilmentaturi; u
 - iii. inkwantu l-Arbitru ikkundanna lill-appellanti tħallas lill-ilmentaturi l-ammont ta' €6,424.48, l-ammont mhux wieħed ġust, ekwu u raġjonevoli ai fini tal-artikolu 19(3)(b) tal-Kap. 555 billi l-Arbitru ma ħax in konsiderazzjoni l-qliegħ ta' €5,313.82 li l-ilmentaturi kienu għamlu preċedentement fuq l-investimenti tagħhom tramite l-appellanti.
4. L-appellati, filwaqt li wiegħbu li l-appell għandu jiġi miċħud bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontriha, ipproponew **appell incidental** mill-istess deċiżjoni. Ilmentaw dwar il-kumpens likwidat mill-Arbitru għaliex is-somma ta' €3,922.25, rappreżentanti *cheque* maħruġ lilhom mill-appellanti, ma kellha qatt tiġi mnaqqsa mill-kumpens dovut lilhom ladarba l-istess *cheque* qatt ma kien imsarraff stante li l-appellati ppretendew li jithallsu lura l-kapital shiħ li nvestew.

Konsiderazzjonijiet

L-Ewwel Aggravju.

5. Permezz tal-ewwel aggravju tagħha, is-soċjetà appellanti tilmenta illi l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji applika l-liġi ħażin meta minflok ma ddikjara l-azzjoni attriċi preskritta a tenur tal-artikoli 2153 u/jew 2156(f) tal-Kap. 16, ċaħad it-tieni u t-tielet eċċezzjoni preliminari tal-preskrizzjoni mressqa mis-soċjetà appellanti.
6. Fid-deċiżjoni tal-Arbitru relattiva għal dawn l-eċċezzjonijiet, jingħad kif ġej:

'Il-provditur tas-servizz jghid li l-ilment hu preskritt ai termini tal-Artikoli 2153 u 2156 (f) tal-Kodici Civili.

Il-provditur tas-servizz taghti l-eccezzjoni akkwiljana a bazi tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 u tghid biss li "in kwantu li bbazati fuq responsabbiltà extra kuntrattwali huma preskritti."

Fil-kaz odjern, il-provditur tas-servizz m'offrietx biss parir izda bieghet prodott finanzjarju, kif jirrizulta mix-xhieda kif ukoll mill-File Note, mill-Purchase Contract Notes, ecc., u ghalhekk kien hemm rabta kuntrattwali bejn il-partijiet li finalment wasslet biex l-ilmentaturi inbieghilhom mill-provditur tas-servizz prodott finanzjarju.

Ghalhekk huwa evidenti li, jekk hemm xi preskrizzjoni, din trid tkun ibbazata fuq l-Artikolu 2156 (f) u mhux fuq l-Artikolu 2153.

Ghal dawn ir-ragunijiet din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

Il-provditur tas-servizz taghti wkoll l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni a bazi tal-Artikolu 2156 (f).

Dwar il-preskrizzjoni, kemm il-Kodici Civili kif ukoll il-gurisprudenza taghna, jaghmlu diversi kwalifiki peress li l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni, jekk tigi milqugha, jfisser li jieqaf l-ilment.

Meta tkellmu dwar il-preskrizzjoni, il-Qrati taghna, anke a bazi ghal dak li jipprovdi l-istess Kodici Civili, stabbilew parametri legali kif il-preskrizzjoni ghandha tigi interpretata u applikata, fosthom illi:

- 1. Min jallega l-preskrizzjoni jrid jippruvaha ...*
- 2. Hu stabbilit fil-gurisprudenza illi min iqajjem l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni jehtieglu jipprova l-perkors taz-zmien statutorju ...*
- 3. Il-perjodu tal-preskrizzjoni jibda jghodd minn meta min jipproponi kaz, ikun jista' jezercita dik l-azzjoni.*

Dan johrog car mill-Artikolu 2137 tal-Kap. 16 li jipprovdi li:

"Bla hsara ta' disposizzjonijiet ohra tal-ligi, il-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dak in-nhar li din l-azzjoni tista' tigi ezercitata; minghajr ma jittiehed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss."

4. Huwa principju tad-dritt illi l-preskrizzjoni ghandha tinghata interpretazzjoni restrittiva, u ghalhekk jekk ikun jezisti dubju dwar l-applikabilità taz-zmien preskritti, dak id-dubju ghandu jmur kontra min jeccepixxi l-preskrizzjoni.

Fid-dawl ta' dan kollu, l-Arbitru jrid jara jekk fil-kaz odjern, il-provditur tas-servizz irnaxxilux jipprova l-preskrizzjoni.

L-uniku xhud li gabet il-provditur tas-servizz kien Michael Schembri, li ghamel affidavit li ma gab l-ebda prova dwar il-preskrizzjoni.

Tghid biss li l-perjodu preskrittiv ghandu jibda jghodd mid-data ta' meta inbiegh il-prodott Società Générale Adequity Best Select fit-28 ta' Settembru 2007. Mhemm l-ebda prova ohra sostantiva u tinghata l-impressjoni li l-ilmentatur seta' jaghmel l-azzjoni (ai termini tal-Artikolu 2137) minn dik id-data.

L-Arbitru, qabel xejn, ghandu l-fehma li l-provditur tas-servizz kienet skarsa fil-provi li gabet rigward din l-eccezzjoni, u ma jaqbilx li d-data li minnha l-ilmentaturi setghu jaghmlu l-azzjoni hija l-istess data minn meta xtraw il-prodott.

Meta xi hadd jixtri prodott finanzjarju, l-ilmentatur ikun jista' jasal ghall-konkluzjoni li ma nghatax prodott tajjeb jew li ma nghatax l-informazzjoni kollha dwaru, (u ghalhekk ikun jista' jiehu azzjoni) normalment meta jinduna li l-prodott sejjer hazin.

Ghalhekk, il-kriterji li jissemew fil-gurisprudenza kkwotata fin-nota ta' osservazzjonijiet, mhumiex relevanti ghal dan il-kaz. Li kieku l-ilmentaturi, l-ghada li jixtru prodott imorru jintavolaw ittra ufficjali biex jinterrumpu l-preskrizzjoni, jew jaghmlu 'azzjoni', jigu akkuzati li qed jagixxu intempestivament u l-provditur tas-servizz ikollha ragun. F'kaz ta' ghoti ta' parir flimkien mal-bejgh ta' prodott finanzjarju, wiehed ikun jista' jiehu azzjoni meta verament ikun hemm xi tip ta' certezza li dak il-prodott ma jkunx inbiegh kif suppost.

F'dan il-kaz, anke wara li beda niezel il-valur tal-prodott fl-2009, kienet il-provditur tas-servizz innifisha li qalet lill-ilmentatur sabiex jistenna biex jara x'ser ikun l-ezitu. Fil-fatt, l-ilmentatur xehed illi l-provditur tas-servizz dejjem qaltlu li sakemm il-valur jibqa' 60 fil-mija, meta jaghlaq wara s-sitt sena, huwa jiehu flusu lura.

Ghalhekk, fuq din l-assikurazzjoni tal-provditur tas-servizz, l-ilmentatur kellu jistenna sakemm jimmatara l-prodott u, cioè, sas-sena 2013, ghax kellu l-weghda mill-provditur tas-servizz li f'dik id-data jiehu flusu lura.

F'dan is-settur, il-fatt li l-prodott kien niezel ma jfissirx li l-ilmentatur seta' jaghmel l-azzjoni minn dik id-data ghax il-valur ta' prodott jista' jinzel u joghla, u l-provditur baqghet twieghed lill-ilmentatur li anke meta kien sejjer hazin il-prodott, kienu qed jittkellmu 'ma' ta' barra' u inghata t-tama li kien ser jissolva kollox.

Fil-fatt l-ilmentatur xehed hekk:

"Nghid li meta baghtu ghalija fit-2009, jien kont zammejt f'mohhi dak li kienu qaluli fil-bidu, li sakemm jibqa 60%, fis-sitt sena jien niehu l-kapital tieghi kollu lura. Ma jidhirlix li GlobalCapital fil-laqgħa tat-2009, offrewli ninvestihom x'imkien iehor. Pjuttost tani x'nifhem li fiss sitt sena se jkun diffiċli li ma niehux flusi lura. L-imghaxijiet xorta kienu jibghatuhomli imma m'inx cert jekk hux biss 7%. Wara s-sitt sena baghtuli cekk biex kienu gew. Nghid fil-bidu meta investejt kelli fuq €14,000. Nikkonferma id-dokument a fol 19 li juri l-ammont li kont investejt u dok a fol 20 juri x'nagħutli lura wara 6 snin, cekk b'ammont ta' €3922.25...li ma sarraftux u qed nitlob il-kapital li nvestejt...."

Jien nghid li l-Global kienu damu zmien twil biex jghiduli ezattament kif ser tinqata din il-kwistjoni. Ma nafx jekk qalulix li qed jistennew minn barra. Kull meta mmur kienu jghiduli li qed jiddiskutuha."

Minn dan kollu jidher li l-provditur tas-servizz kienet li qalet lill-ilmentatur biex jibqa' jistenna sakemm jimmatara l-prodott, u kienu jghidulu li qed jiddiskutuha. Għalhekk, kieku ma halliex il-prodott jimmatara, kienu jakkuzawh b'intempestività. Galadarba kienet il-provditur tas-servizz stess li qalet lill-ilmentatur biex jistenna, issa l-istess provditur tas-servizz ma tistax tapprofitta ruhha u tghid li l-ilmentatur messu ha azzjoni qabel.

Għalhekk, il-mument li l-ilmentaturi setghu jifthu l-azzjoni skont l-Artikolu 2137 tal-Kap. 16, u għalhekk il-mument oggettiv li setghet tibda l-azzjoni, kien meta mmatura l-prodott de quo u, cioè, mis-sena 2013.

Minn dik is-sena sakemm l-ilmentaturi ressqu l-kaz quddiem l-Arbitru fl-20 ta' Lulju 2016, m'ghaddewx hames snin kif jipprovdi l-Artikolu 2156 (f) tal-Kap. 16 u għalhekk l-ilment mhux preskritt.

Barra minnhekk, il-provditur tas-servizz ma gabitx provi bizzejjed biex tiggustifika l-eccezzjoni dwar preskrizzjoni.

Għalhekk din l-eccezzjoni qieghda wkoll tigi michuda.

Donnu li fir-risposta taht l-intestatura 'fatti', il-provditur tas-servizz tghid li kienet 'intermedjarju', però huwa car mill-assjem tal-provi li ngabu, li l-GlobalCapital Financial Management Ltd., fis-servizz ta' bejgh ta' prodott lill-ilmentatur kienet qieghda tagixxi ta' principal u, għalhekk, ir-relazzjoni guridika bejnha u bejn l-ilmentaturi ggorr ir-responsabbiltà. Din ir-raffinezza ta' 'intermedjarju' qed titqajjem issa u l-ilmentaturi dejjem ingħataw x'jifhmu, u dejjem iffirmaw dokumenti tal-GlobalCapital Financial Management Ltd., u ta' hadd aktar.

Ma ngabet l-ebda prova mill-provditur tas-servizz li waqt li kien qed jinbiegh il-prodott xi hadd qalilhom li huma kienu qed jagixxu ta' 'intermedjarji', u li ma kellhomx x'jaqsmu minn dak li jigri mill-prodott għaliex huma biss 'intermedjarji'.

Il-Kap. 555 jipprovdi li 'kljenti eligibbli', bhalma huma l-ilmentaturi, jistghu iressqu ilment quddiem l-Arbitru kontra 'provditur tas-servizzi finanzjarji' u, jekk l-ilment ikun gust, ekwu u ragonevoli, l-ilmentatur jista' jinghata kumpens. Fil-kuntest ta' bejgh ta' prodott finanzjarju bhal dan il-kaz, bizzejjed li l-provditur jikkwalifika bhala 'provditur tas-servizzi finanzjarji' biex jigi mistharreg mill-Arbitru jekk l-ilment huwiex gustifikat jew le. U min jaghti dawn is-servizzi jkun qed jaghmel hekk bhala principal fil-konfront tal-ilmentatur u jrid igorr ir-responsabbiltà tal-prodott li jkun qed ibiegh sakemm ma jgibx prova cara li saret xi spjega dettaljata lill-ilmentatur li seta' jifhem il-limitazzjoni tar-responsabbiltà tal-provditur tas-servizz, haga li f'dan il-kaz ma ngabix.'

7. Is-soċjetà appellanti tgħid li peress li l-ilment tal-ilmentaturi mhux ċar, hija tat żewġ eċċezzjonijiet preliminari bażati fuq il-preskrizzjoni, li huma l-artikoli 2153 u 2156(f) tal-Kap. 16 rispettivament. Tinsisti li ladarba l-ilment tal-ilmentaturi huwa bbażat fuq l-allegat ingann, il-ħtija addebitata lill-appellanti hija dik akwiljana li għaliha tapplika l-preskrizzjoni ta' sentejn a tenur tal-artikolu 2153 kif jingħad fit-tielet eċċezzjoni tagħha. Tgħid li dan l-artikolu huwa applikabbli ukoll f'każ li, kif żbaljatament deċiż mill-Arbitru, l-ħtija attribwita lill-appellanti tiġi determinata abbażi tax-xhieda tal-ilmentaturi. F'kull każ, insistiet li skont l-artikoli 2153 u 2156(f) tal-Kap. 16, l-azzjoni tal-ilmentaturi hi preskritta b'għeluq is-sentenjn u ħames snin.
8. L-appellanti argumentat li l-preskrizzjoni bdiet **mit-28 ta' Settembru 2007**, li hi d-data meta saret il-laqgħa bejn il-partijiet u ngħata s-servizz mill-appellanti. B'referenza għall-ġurisprudenza tinsisti li l-artikolu 2137 jirreferi għall-impediment legali u mhux għan-nuqqas ta' għarfien li l-investitur soffra ħsara. Issostni wkoll li rressqet bizzejjed provi sabiex tiġġustifika l-eċċezzjonijiet dwar il-preskrizzjoni kif żbaljatament. Argumentat ukoll li l-azzjoni tal-ilmentaturi hi wkoll preskritta jekk bdiet tgħaddi mill-5 ta' Ottubru 2007, id-data tal-*Purchase Contract Note*. Għal kull buon fini l-appellanti żzid tgħid ukoll li anke jekk l-atturi deherilhom li kellhom jintavolaw l-azzjoni tagħhom wara li jimmatara l-investment, huma xorta kellhom l-obbligu li fil-frattemp jinterrompu l-preskrizzjoni b'atti ġudizzjarji u ma kien hemm l-ebda impediment legali biex jagħmlu dan. Dan speċjalment in vista tal-fatt li fl-2009 l-ilmentaturi appellati kienu diġa qed jesperjenzaw nuqqas ta' sodisfazzjon bl-andament tal-investment u bil-pariri mogħtija. Tikkonkludi li ladarba l-ilment tagħhom kien preżentat fl-20 ta' Lulju 2016, l-azzjoni hi preskritta.
9. Il-qorti ser tibda billi ssemmi l-fatti li jidhru l-iktar rilevanti:-

- L-appellat xehed li huwa kien ħaddiem manwali d-*drydocks* u attenda biss l-iskola primarja. Bl-Ingliż ftit li xejn jifhem. Kellu xi flus l-Ingilterra u meta kien possibbli għalih jiġborhom lura investihom mal-appellanti iżda l-prodott lanqas biss jaf x' jismu. L-investimenti l-oħra li kellu kienu mal-banek lokali u l-Middlesea iżda dejjem kien joqgħod fuq li jgħidulu. Jgħid li għalih '*Global kienu qishom bank*','¹
- **Jidher li r-relazzjoni bejn il-partijiet bdiet fl-2002.** Skont il-*Purchase Contract Note* tal-**Aberdeen Global European High Yield Bond Fund (B2)**, l-ilmentaturi kienu xtraw 1080.045 unit fit-3 ta' Ġunju 2002,² bil-prezz ta' €8.24. Wara laqgħa mal-appellanti fit-28 ta' Settembru 2007 fejn gie diskuss l-investment tagħhom f'dan il-fond,³ iddeċidew li jbiegħu l-imsemmi nvestment⁴ bil-prezz ta' €13.16 u għamlu qligħ ta' madwar €5,300. Mir-rikavat ta' €14,213, is-somma ta' €13,332, giet investita fis-**Société Générale Adequity Best Select**,⁵
- Skont Michael Schembri, *compliance manger* mas-soċjetà appellanti, jgħid li l-investment li sar mill-appellati fis-**Société Générale Adequity Best Select**, sar tramite s-soċjetà appellanti qua intermedjarja li rċeviet l-ordnijiet tal-ilmentaturi u trasmettiethom lill-terzi sabiex jiġu eżegwiti. Jirreferi għall-*file note* tat-28 ta' Settembru 2007 a fol. 14 li jirrifletti d-diskussjoni li saret meta ngħata s-servizz lill-appellati u li giet iffirmata minnhom. B' hekk, ikkonfermaw li l-prodott gie spjegat lilhom fid-dettall u li huma fehmu r-riskji involuti. Igħid li dak iż-żmien l-MFSA kienet tippermetti li sa fejn hu possibbli l-informazzjoni fil-*file note* tkun *in a standard form*. Iżid igħid li meta sar l-investment oġġett tal-proċediment, l-appellati kienu midħla tal-investimenti għaliex kienu diġa investew fl-**Aberdeen Global European High Yield Bond Fund (B2)** u investimenti oħra lokali. Inoltre, dak iż-żmien, l-investment in kwistjoni ma kienx meqjus bħala wieħed soġġett għal riskju għoli. Iżid li fil-vesti tagħha ta' intermedjarja, l-appellanti ħallset lill-appellati €785.40, €785.40, €626.69, €381.85 u €273.93 rappreżentanti kupuni imħallsa mis-*Société Générale* liema ħlasijiet ġew aċċettati u nkassati mill-appellati. Jgħid inoltré li l-appellanti qatt ma rċeviet xi atti ġudizzjarji da parti tagħhom;

¹ Fol. 83 – 85.

² Fol. 16.

³ Fol. 14.

⁴ Fol. 17.

⁵ Fol. 19.

- L-appellat jgħid iżda⁶ li meta nvesta fis-***Société Générale Adequity Best Select*** ma ġiex infurmat li l-kapital jista' jitla' u jinzel iżda ġie nformat biss li l-imgħax kien garantit b' 7% l-ewwel sentejn biss imbagħad kien skont is-suq. Jiċhad li qabel investa ġie nformat li kien hemm riskju daqshekk kbir kemm fix-xhieda tiegħu tal-15 ta' Novembru 2016 kif ukoll f' dik tas-16 ta' Jannar 2017⁷;
- Skont il-*valuation statements* li kienu jintbagħtu perjodikament lill-appellanti relattivi għall-investment tal-ilmentaturi f' ***Société Générale Adequity Best Select***, l-valur tal-investment tagħhom ġie ndikat kif ġej:

<i>As at</i>	<i>Market Value (€)</i>
31/12/2007 ⁸	11,831.16
02/01/2008 ⁹	11,692.56
30/06/2008 ¹⁰	9,059.16
31/12/2008 ¹¹	4,436.52
31/03/2009 ¹²	3,845.16
30/06/2009 ¹³	4,811.40
31/12/2009 ¹⁴	4,431.24
31/12/2010 ¹⁵	3,795
30/06/2011 ¹⁶	3,581.16
31/12/2011 ¹⁷	1,758.24
30/06/2012 ¹⁸	1,737.12
31/12/2012 ¹⁹	2,492.16
30/06/2013 ²⁰	2,930.40

- **L-appellat xehed li fl-2009 l-appellanti kienet kitbitlu biex imur il-*branch* tal-Fgura meta l-prodott ma kienx sejjer tajjeb u kien**

⁶ Fol. 83 – 85.

⁷ Fol. 234.

⁸ Fol. 49.

⁹ Fol. 42.

¹⁰ Fol. 41

¹¹ Fol. 38

¹² Fol. 36

¹³ Fol. 32

¹⁴ Fol. 31

¹⁵ Fol. 62

¹⁶ Fol. 61

¹⁷ Fol. 59

¹⁸ Fol. 60.

¹⁹ Fol. 57.

²⁰ Fol. 58.

dakinhar li ġie nformat li l-kapital ma kienx garantit iżda ġie mogħti x'jifhem li fis-sitt sena diffiċli li ma jiehux flusu lura. Ighid li meta f'dik l-okkażjoni ġie spjegat lilu li l-kapital mhux garantit, qal lir-rappreżentant tal-appellanti *'li kieku l-ieħor fehmni kif qed tgħidli inti issa, lanqas kont nikkunsidra ninvesti fih.*²¹ Itenni li dak iż-żmien ma kienx ħa passi għaliex ir-rappreżentant tal-appellanti qallu li *'wara xi sitt snin stajt nieħu flusi kollha lura; qalli jekk ikunu 60% nieħu flusi kollha lura u għalhekk ma ħadtx passi';*

- Fil-frattemp, l-appellati tħallsu s-segwenti dividend payments relattivi għall-investment tagħhom f'**Société Générale Adequity Best Select**:-

Date	Gross Dividend (€)	Tax at Source @ 15%	Charges (€)	Net Amount (€)
29/09/2008 ²²	924.00	138.60	-	785.40
12/10/2009 ²³	924.00	138.60	-	785.40
04/10/2010 ²⁴	743.16	111.47	5	626.69
03/10/2011 ²⁵	452.76	67.91	3	381.85
03/10/2012 ²⁶	325.80	48.87	3	273.93

- Fit-30 ta' Settembru 2013, immatura l-investment tal-appellati fil-**Société Générale Adequity Best Select**. Is-soċjetà appellanti konsegwentement baġttilhom *cheque* ta' €3,922.25 rappreżentanti l-valur tal-istess f'dik id-data.²⁷ L-appellat xehed li dan iċ-*cheque* ma sarrfux għaliex jippretendi l-ammont sħiħ minnu nvestit;
- **Fil-15 ta' Novembru 2013** l-appellati ressqu l-ilment tagħhom mal-appellanti²⁸ iżda skont ittra datata 29 ta' Lulju 2014 wiegħbet li l-ilment ma kienx ġustifikat;²⁹

²¹ Fol. 234.

²² Fol. 28.

²³ Fol. 34.

²⁴ Fol. 56.

²⁵ Fol. 55.

²⁶ Fol. 54.

²⁷ Fol. 20.

²⁸ Fol. 21 – 23.

²⁹ Fol. 12 – 13.

- L-appellati sussegwentement ilmentaw quddiem l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji.
- Wara li f'April, 2016 daħal fis-seħħ l-Att dwar l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji (Kap. 555), fl-20 ta' Lulju 2016 l-appellati ipprezentaw l-ilment.

10. Stabbilti l-fatti, jmiss issa li jsir eżami tad-dispożizzjonijiet legali applikabbli. Dwar kwistjonijiet ta' preskrizzjoni, l-artikolu 19(3) tal-Kap. 555 jipprovdi illi:-

'Fil-qadi tal-funzjonijiet tiegħu taħt is-subartikolu (1), l-Arbitru għandu:

...

(e) jitratta kull mistoqsija dwar preskrizzjoni skont il-liġi:

Izda l-provditur ta' servizzi finanzjarji jista' jqajjem l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni biss fl-ewwel sottomissjonijiet bil-miktub li huwa provdut dwarhom fl-artikolu 22(3)(ċ) sakemm majkunx awtorizzat mod ieħor mill-Arbitru li għandu jagħti r-raġunijiet għal dik l-awtorizzazzjoni:

Izda wkoll l-Arbitru ma jkunx intitolat li jqajjem il-kwistjoni tal-preskrizzjoni minn jeddu:

Izda wkoll xejn f'dan l-Att ma għandu jinftiehem bħala li qed jagħti xi setgħa lill-Arbitru li jagħti deċizzjoni dwar talba li tkun waqgħet bi preskrizzjoni skont il-liġi meta l-parti investigata tqajjem eċċezzjoni tal-preskrizzjoni.'

11. Imiss issa jiġu mistħarrġa l-artikoli tal-liġi li fuqhom huwa bbażat l-dan l-aggravju. L-artikoli pertinenti tal-Kap. 16 huma s-segwenti:

*'2153. L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b' reat taqa' bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' **sentejn**.'*

*'2156. L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjonibl-egħluq ta' **ħames snin**:*

...

(f) l-azzjonijiet għall-ħlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeg oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirrizulta minn att pubbliku;'

'2137. Bla ħsara ta' dispożizzjonijiet oħra tal-liġi, il-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dak in-nhar li din l-azzjoni tista' tiġi eżercitata; mingħajr ma jittiehed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss.

12. In linea ta' principji generali ssir referenza għas-sentenza parzjali tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-każ **Pace Mario Vs Corinthia Palace Hotel Company Limited Et** fit-13 ta' Ġunju 2013:

'Hu ribadit fil-gurisprudenza taghna li ghall-finijiet ta' preskrizzjoni, il-ligi taghraf tliet ghamliet ta' azzjoni ghaddanni, u jigifieri: (a) azzjoni dwar hsarat imnissla minn ghemil li jikkostitwixxi reat, f'liema kaz iz-zmien tal-preskrizzjoni huwa dak imfisser mil-ligi biex issir l-azzjoni kriminali dwar l-istess reat (regolat bl-**art.2154(1)** tal-Kap.16); (b) azzjoni ghall-hsarat imnisslin minn delitt jew kwazi-delitt ('l hekk imsejha culpa aquiliana), f'liema kaz il-preskrizzjoni hija ta' sentejn - principju rifless fl-**artikolu 2153** tal-Kodici Civili; u (c) azzjoni ghall-hsarat imnissla minn nuqqas ta' twettieq ta' kuntratt li mhux imfisser f'att pubbliku, f'liema kaz il-preskrizzjoni hija dik ta' hames snin;

Hu ghalhekk pacifiku li illi l-preskrizzjoni bjennali prevvista mill-**Artikolu 2153**, tal-Kodici Civili tikkolpaxxi "l'azione per risarcimento del danno derivante dal fatto illecito, e non quello del risarcimento del danno contrattuale, soggetta quest'ultima azione alla prescrizione confacente al determinato contratto" (**Kollez. Vol. XXVIII P I p 726**).

Illi, ghalhekk, il-preskrizzjoni ta' sentejn imsemmija fl-artikolu 2153 tal-Kodici Civili, minbarra li ma tapplikax ghall-hsara mahluqa minn ghemil li jikkostitwixxi reat, lanqas ma tapplika fejn l-allegata hsara titnissel minn ksur ta' patt kuntrattwali (Ara per ez. "**Calafato vs Muscat**", deciza fil-5 ta' Frar, 1895 (Vol. XV.44); "**Naudi vs Zammit**", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fid-9 ta' Marzu, 1925 (Vol. XXVI.I.54), "**Calleja vs Xuereb**", deciza minn din il-Qorti fl-10 ta' Mejju, 1982). Fil-kawza "**Borda vs Arrigo Group of Hotels et**", deciza minn din il-Qorti fil-15 ta' Jannar, 1999, gie konfermat li l-preskrizzjoni applikabbli tkun ta' hames snin jekk id-danni huma rizultat ta' inadempjenza ta' obbligazzjoni.

Il-kwistjoni in ezami hija jekk il-kolpa fil-kaz prezenti kintx kuntrattwali jew extra - kuntrattwali / aquiliana naxxenti mid-delitt jew kwazi delitt.

L-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza "**Joseph Busuttill v Emmanuel Schembri**" deciza fid-19 ta' Frar 1954 per Sir. Luigi Camilleri, irriteniet li wiehed mill-kriterji sabiex jigi deciz jekk il-fatt hux kolpa kuntrattwali jew aquiliana, vwoldiri li, meta hemm kuntratt, il-kolpa tista' tkun aquiliana biss meta l-fatt ikun indipendenti u awtonomu mir-rapport kuntrattwali." (enfasi ta' din il-Qorti.) Din il-Qorti irriteniet li fatt ta' negligenza u imperizja li jikkostitwixxi inadempjenza kuntrattwali, li jista' ikun non factum jew anke male factum ma tistax tkun kolpa aquiliana imma damnum injuria datum li jista' isir fl-okkazzjoni ta' kuntratt. Il-Qorti ccitat Laurent li jghalliem "Il delitto e' una lesione dell'ordine pubblico, e parimenti il quasi delitto interessa la sicurezza delle persone.... la cosa e' affatto diversa in materia di obbligazioni convenzionali. L'inadempimento di impegni da taluno stipulati non produce che un danno pecuniario."

...

Hu ammess il-konkors bejn ir-responsabbilita' kuntrattwali u dik extra kuntrattwali. Kif gie deciz fis-sentenza fil-kawza fl-ismijiet "**Vassallo vs Mizzi et**", deciza fid-9 ta' April 1949, (Vol. XXXIII.II.379) il-Qorti kkunsidrat illi "l-htija meta tigi kkunsidrata fl-entita' taghha, hija wahda; u taht dan l-aspett ma hemmx distinzjoni bejn kolpa kuntrattwali u dik komunement imsejha aquiliana, li titnissel minn delitt jew kwazi delitt. Id-differenza bejniethom tinsab fil-kawza u fil-grad. In kwantu ghall-kawza, il-htija kuntrattwali tippresupponi obbligazzjoni pre-ezistenti li maghha hija marbuta; mentri l-htija aquiliana tippresupponi fatt li minnu titnissel 'ex nunc'. In kwantu ghall-grad id-differenza hija riposta fl-estensjoni tar-responsabbilita' fis-sens illi fil-kolpa kuntrattwali wiehed jista' jirrispondi ta' htija hafifa skont il-kaz, mentri fil-kolpa aquiliana r-responsabbilita' testendi ruhha b'mod li dwarha ma hemmx grad."

Ukoll fil-kaz fl-ismijiet "**Arthur George Lambert et vs Anthony Buttigieg pro et noe et.**" (deciza fit-18 ta' April 1963 – (Vol. XLVII.III.1110) gie deciz li "ma hemm xejn inkompatibbli bejn responsabbilita' kontrattwali u htija aquiliana ... jista' jkun hemm materja ta' delitt jew kwazidelitt anke f'materja ta' obligazzjonijiet konvenzjonali; f'liema ipotesi l-parti lesa jista' jkollha zewg azzjonijiet – dik nascenti minn htija contrattuale u dik nascenti minn htija extra contrattuale."

Fil-kaz ta' azzjoni ghad-danni nascenti mir-responsabbilita' contrattuale l-attur ghandu jipprova li huwa kellu favur tieghu dik l-obbligazzjoni kuntrattwali u li l-konvenut kien inadempjenti fl-esekuzzjoni ta' dik l-obbligazzjoni fil-konfront ta' l-istess attur. B'hekk irresponsabbilita' ghad-danni tirrizulta mir-rabta guridika jew nuqqas taghha, u dana skont il-kaz, li hemm bejn il-partijiet kontendenti.

L-awtur **Andrea Torrente** jaghti ezempju car sabiex ikun jista' jaghraf id-distinzzjoni bejn rabta kontrattwali li taghti lok ghar-responsabbilita' contrattuale u n-nuqqas ta' rabta kontrattwali li taghti lok ghar-responsabbilita' extra contrattuale. Din ic-citazzjoni hija citata f'diversi sentenzi recenti tal-Qrati taghna u, ghall-iktar carezza, qed tigi hawnhekk abbraccjata wkoll minn din il-Qorti:

"Se io viaggio in tram, e, quindi, ho concluso un contratto di trasporto, e mi ferisco in un incidente, e' sufficiente che io provi di essermi trovato nel tram e di essere stato ferito. Se, invece, mentre passo per la strada, sono investito dal tram, ho l'onere di provare non soltanto l'incidente, ma anche il dolo o la colpa del vettore o dei suoi agenti". L-awtur jispjega li fl-ambitu tar-responsabbilita' "extra contrattuale ... un rapporto obbligatorio ancora non esiste tra le parti ed essa consiste nella trasgressione di un dovere generico di contegno."

13. **Applikati dawn il-principji għall-każ odjern, din il-Qorti tqis li l-ilment tal-appellati ma jistax jitqies indipendenti u awtonomu mir-rapport kuntrattwali ta' bejn il-kontendenti, u għaldaqstant mhix applikabbli l-preskrizzjoni ta' sentejn a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16.**

14. Hekk kif deciz mill-Qorti tal-Appell (Superjuri) fil-każ **Darmanin Kissaun Roland Vs Globalcapital Financial Management Limited**, sentenza mogħtija fid-29 ta' Marzu 2009:

'Fil-kuntest tal-aggravju marbut mal-ecezzjoni tal-preskrizzjoni ta' sentejn a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kodici Civili, din il-Qorti taqbel ma' dak deciz mill-ewwel Qorti li din il-kawza ma hijiex wahda aquiliana. Hu car li l-azzjoni attrici hija bazata fuq kuntratt u ksur tal-istess daparti tas-socjeta' konvenuta. L-attur avvicina lis-socjeta' konvenuta biex jiehu parir dwar kif jinvesti flusu bi qligh ghalih, u hekk kif is-socjeta' konvenuta accettat li taqdi lill-attur u toffrilu s-servizzi professjonali taghha, hija dahlet f'relazzjoni kuntrattwali mal-attur, b'obbligu li ssegwi d-dmirijiet legali u fiducjarji imposti fuqha u li jemergu mill-kuntratt ta' din ix-xorta. Dak li qed ikun allegat huwa inadempjenza ta' obligazzjoni, u allura il-preskrizzjoni tal-azzjoni ma hijiex dik ta' sentejn imsemmija fl-artikolu 2153 (ara "Naudi v. Zammit", deciza minn din il-Qorti fid-9 ta' Marzu, 1925) (Kollez. Vol. XXVI.i.54). Dak li qed jigi allegat li sehħ mhux indipendenti u awtonomu mir-rapport kuntrattwali li inholaq bejn il-partijiet, u t-talba ghad-danni hija meqjusa mhux biss meta jkun hemm agir delittjuż, izda anke u aktar meta jigi allegat agir bi ksur ta' kuntratt.'

15. Il-*file note* iffirmata mill-appellati li permezz tagħha awtorizzaw lis-soċjetà appellanti tifdi l-investment tagħhom f' **Aberdeen Global European High Yield Bond Fund (B2)** u tinvesti €13,332 mir-rikavat f' **SG Best Select Adequtiy EUR**, hi formola *standard form*. Kuntrarjament għal dak hemm stabbilt, fis-sens li *'I/We confirm that we have been provided with a range of investment opportunities, in addition to an explanation of the feature of the product/s. I/We further confirm that no investment advice was given to me/us and that accordingly the appropriateness or otherwise of the product was not assessed in line with my personal requirements'* huwa ċar li l-appellati ngħataw parir mis-soċjetà appellanti meta ħadu d-deċiżjoni li jifdu l-investment tagħhom f' **Aberdeen Global European High Yield Bond Fund (B2)** u jinvestu f' **SG Best Select Adequtiy EUR**. L-appellat għandu livell ta' edukazzjoni primarja filwaqt li l-mara tiegħu mara tad-dar. Imkien ma jirriżulta li kienu jsegwu s-swieq finanzjarji jew li kienu jifhmu fl-istess. Huwa għalhekk għal kollox inverosimili li s-soċjetà appellanti ma tatx parir finanzjarju lill-appellati fir-rigward. L-investimenti preċedenti tal-appellati kienu biss f' *bond fund* tal-Gvern ta' Malta u shares lokali oħra. Wara investew fl-**Aberdeen Global European High Yield Bond Fund (B2)**. Investment li rrenda qliegħ u li wkoll sar tramite l-appellanti. Pero' b'daqshekk ma jfissirx li l-appellanti jifhmu r-riskji tal-investiment li għamlu f' **SG Best Select Adequtiy EUR**, kif allegat mis-soċjetà appellanti.
16. Apparti dan, ċertu **'N.DeBond'**, li ffirmat l-istess dokument *qua Financial Planning Manager*, ma xehedx. Fir-rigward ta' dak li għara hemm biss il-verżjoni tal-appellat.
17. Fiċ-ċirkostanzi, jsegwi li l-ilment tal-appellati huwa direttament marbut mar-rabta kuntrattwali bejn il-partijiet u għalhekk tapplika l-preskrizzjoni ta' ħames snin a tenur tal-artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta.
18. Hemm nuqqas ta' qbil bejn il-partijiet dwar iż-żmien li fih bdiet tgħaddi l-preskrizzjoni. Id-disposizzjoni rilevanti hi l-artikolu 2137.
19. Dwar l-interpretazzjoni tal-artikolu 2137 tal-Kap. 16 issir referenza għad-deċiżjoni tal-Prim' Awla Ċivili (mhux appellata) fl-ismijiet **Axisa Karen Vs Vella James Et** deċiża fit-28 ta' Ġunju 2017:

'Il-ħarsien ta' din ir-regola hu wieħed bażiku, tant li huwa dottrinalment accettato li l-impossibilità li wieħed jaġixxi trid tkun impossibilità indipendenti mir-rieda ta' dak li jkun, dovuta għal kawża barranija minnu, li huwa ma setax iwarrab;

Illi dan il-prinċipju jinbena fuq il-massima li actione non natae non praescribitur. L-awturi Baudry-Lacantinerie u Tissier f'dan ir-rigward jgħallmu li "Quanto alla

prescrizione estintiva, il suo corso comincia in principio a partire dal giorno in cui e' nato il diritto o l'azione che e' destinata ad estinguere...". U band'oħra jżidu jgħidu illi **"La prescrizione estintiva in materia di diritti eventuali non decorre evidentemente se non dopo il verificarsi dell'evento che fa nascere il diritto rimasto fin allora puramente eventuale"**;

Illi, hu x'inhu l-għajn tal-preskrizzjoni invokata mill-parti mħarrka, jaqa' dejjem fuq il-Qorti li tqis minn liema data tali preskrizzjoni bdiet għaddejja, u l-eċċezzjoni m'għandhiex tintlaqa' jekk mill-provi mressqin jew mill-atti tal-proċess dik id-data ma tkunx tista' tiġi stabilita;

Illi min-naħa l-oħra, ladarba tkun stabbilita d-data li minnha 'l quddiem tnisslet il-ħsara u beda għaddej iż-żmien preskrittiv, iċ-ċirkostanza dwar jekk il-parti mgarrba kenitx taf jew le li dik il-ġrajja seħħet ma tkunx rilevanti biex il-Qorti tqis jekk dak iż-żmien għaddiex jew għalaqx. Dan jingħad għaliex, fid-dawl tat-tagħlim imsemmi hawn fuq, "Hu risaput illi d-dies a quo tal-preskrizzjoni jibda jgħodd minn meta ssir il-ħsara, u mhux minn meta dak li jkun jinduna bil-ħsara. Fil-kawża **Xuereb v Agius**, deċiża mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-31 ta' Ottubru, 1959, intqal illi: "il-preskrizzjoni tibda tgħaddi u timxi mill-jum li fih ikun ġara l-fatt illecitu li minnu jidderiva d-dannu, u mhux mill-jum meta l-parti leża tiġi taf bih". It-test huwa wieħed oġġettiv u mhux dipendenti fuq meta l-vittma jkun komdu li jinduna bil-ħsara. Din il-Qorti, Sede Inferjuri, fil-kawża **Mohnani v. Stivala**, deċiża fil-11 ta' Ġunju, 2010, qalet: "..... jibda biex jiġi registrat illi kif jingħad fl-Artikolu 2137 Kodici Ċivili, "bla ħsara ta' disposizzjonijiet oħra tal-liġi, il-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dakinhar li din l-azzjoni tista' tiġi eżerċitata, mingħajr ma jittiehed qies tal-istat jew tal-kundizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss". Hu spjegat mill-Qorti tal-Appell Supejuri illi "t-test li trid il-liġi allura kien dak oġġettiv, dipendenti mill-fatti li minnhom jorigina d-dritt tal-attur li jaġixxi, mhux it-test soġġettiv għall-persuna tal-attur u cioè` jekk din kenitx jew le f'kundizzjoni li taġixxi, tkun xi tkun ir-raġuni" ("**Raphel Micallef -vs Anthony Agius**", 6 ta' Ottubru, 2000). Evidentement, imbagħad, "iż-żmien hu dak li fih tkun twieldet l-obbligazzjoni, u li fih ikunu twieldu d-dritt u l-azzjoni konsegwenzjali" ("**Joseph Stivala -vs- Prof. Joseph Colombo**", Prim' Awla, Qorti Ċivili, 9 ta' Jannar 1953");

Illi, minkejja dan, tibqa' dejjem tgħodd ir-regola li l-parti li tqanqal leċċezzjoni tal-preskrizzjoni trid tippruvaha kif imiss u li, f'każ ta' dubju, dan imur kontra l-istess parti eċċipjenti. Minbarra dan, hu x'inhu l-għajn tal-preskrizzjoni invokata mill-parti mħarrka, jaqa' dejjem fuq il-Qorti li tqis minn liema data tali preskrizzjoni bdiet għaddejja, u l-azzjoni attriċi għandha tiġi miċħuda jekk mill-provi mressqin jew mill-atti tal-proċess dik id-data ma tkunx tista' tiġi stabilita;'

20. Kuntrarjament għal dak li donnu trid tagħti x'tifhem l-appellanti, ir-rabta kuntrattwali bejn il-partijiet kienet waħda kontinwa li damet sakemm fl-2013 immatura l-investment. Għalkemm l-ilment tal-appellati dwar imġieba mhux xierqa tas-soċjetà appellanti tirreferi għall-pariri u spjegazzjonijiet mogħtija lilhom fl-2007 u fl-2009, meta saret laqgħa rigward l-andament ħażin tal-investment, l-ilment hu marbut mal-aspettativa tal-appellati fid-data meta mmatura l-investment.
21. Il-qorti ma taqbilx mal-appellanti li l-perjodu beda jiddekorri mid-data li tat il-parir lill-appellat. F'dak l-istadju l-appellati kienu għadhom ma sofrew l-ebda

preġudizzju defenittiv fil-patrimonju tagħhom, għaladarba żammew l-investment skont il-parir li ngħataw mill-appellanti u l-investment kien jimmatura fl-2013. L-investment seta' mar tajjeb jew ħażin. Mill-*file note* stess datata 28 ta' Settembru, 2007 jirrizulta li l-investment seta' jinfeda mill-issuer fit-tielet, raba' jew ħames sena u f'liema eventwalita' "*the product shall give the investor 100% of the capital initially invested together with*".³⁰

22. Għalhekk f'dak l-istadju ma setgħux jipproponu l-azzjoni sabiex **jithallsu** l-kreditu li jissemma fl-artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili. L-azzjoni li jirreferi għaliha l-artikolu 2137 hi **l-azzjoni għall-ħlas tal-kreditu** li jissemma fl-artikolu 2156(f) tal-Kap. 16.
23. Hu veru li matul is-snin l-investment kien nieżel fil-valur. Pero' hu evidenti li kien għad m'hemm xejn ċert. **L-investment kien għadu ma mmaturax.** Għalhekk żgur li sa dak iż-żmien ma kienx ċert li l-appellati sofrew preġudizzju fil-patrimonju tagħhom, fis-sens li ma kinux ser jirċievu lura l-kapital kollu li investew fil-prodott li l-appellanti tathom parir sabiex jinvestu fih.
24. L-appellat igħid li fl-ewwel laqgħa tal-2007, meta xtraw il-prodott, ma ġiex spjegat lilhom li l-kapital ma kienx garantit, filwaqt li fit-tieni laqa' tal-2009, għalkemm ir-rappreżentant tas-socjetà appellanti spjegalhom li l-kapital ma kienx garantit, qalilhom li mal-maturità ikun diffiċli li ma jieħux flusu lura. **Huwa ċar għalhekk li l-effetti tal-imġieba lamentata avveraw ruħhom b'mod konkret u defenittiv biss fis-27 ta' Settembru 2013. Dik hi d-data meta mmatura l-investment, filwaqt li l-ilment lill-Arbitru sar fl-20 ta' Lulju, 2016. Għaldaqstant, l-appellati ippreżentaw l-ilment qabel għaddew il-ħames snin li jissemmew fl-artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.**
25. Tiċhad l-ewwel aggravju.

It-Tieni Aggravju tal-appellanti.

26. Permezz tat-tieni aggravju l-appellanti tilmenta li l-Arbitru għamel apprezzament żbaljat tal-fatti u naqas milli jikkunsidra illi l-appellanti ma kenitx responsabbli għat-telf riskontrat mill-ilmentaturi fl-investment tagħhom, u minflok ma laqa' r-raba' u l-ħames eċċezzjoni tal-appellanti, ikkonkluda b' mod ħażin li dan hu każ ta' *misselling* ta' prodott finanzjarju u ta' ksur ta' obbligi fiduċjarji, u inoltré ordna lis-socjetà appellanta tagħmel tajjeb hi għat-telf riskontrat mill-ilmentaturi.

³⁰ Fol. 14.

Tikkritika d-deċiżjoni appellata in kwantu l-Arbitru ddeċieda li ma tressqet l-ebda prova li xi ħadd spjega lill-appellati li s-soċjetà appellanti kienet qed taġixxi biss ta' intermedjarja. Tinsisti li kuntrarjament għal dan, mill-*file note* tat-28 ta' Settembru 2007 iffirmata mill-ilmentaturi jirriżutla li l-appellati kienu mgħarrfa li '*The Client was informed about the various products available through the Company with such characteristics, in particular those issued by SGA Societe Generale Acceptance N.V. and SG Option Europe and Guaranteed by Societe Generale*'. Apparti hekk l-*purchase note* ukoll tagħmel referenza għall-emettriċi tal-investment, ossija, '*Principal: Societe Generale Acc N.V.*' Tirreferi f' dan is-sens ukoll għax-xhieda ta' Michael Schembri. L-appellanti tilmenta li dak li ma apprezzax l-Arbitru huwa li kuntrarjament għall-emetteur tal-investment, li kienet *SGA Societe Generale Acceptance N.V.*, sussidjarja tal-grupp bankarju Franciż *Societe Generale*, l-intermedjarju liċenzjat kif inhi s-soċjetà appellanta ma jstax jinżamm responsabbli għall-andament tal-investment għall-ħlas tal-imgħax jew dividend u għar-ritorn tal-kapital meta jimmatra l-investment. Issemmi ukoll li l-Grupp *Societe Generale* kellu rating ta' AA/Aa1, ossija investment grade, fiż-żmien meta sar l-investment mill-appellati b' dan illi l-investment ma kienx meqjus wieħed soġġett għal riskju għoli. Tgħid li l-Arbitru njora dan kollu u njora ukoll l-fatt li skont il-*file note* l-appellati kienu nfurmati bir-riskju tal-investment u li huma kellhom l-esperjenza fl-investimenti għaliex preċedentement kienu nvestew f' *funds* oħra. Tirreferi ukoll għall-fatt li l-appellat kien iżomm flusu l-Ingilterra qabel ma nvestihom tramite l-appellanti. Tinsisti li la gie ppruvat ingann u lanqas *misselling* u/jew ksur tal-obbligi fiduċjarji li fuqhom l-Arbitru bbaża d-deċiżjoni tiegħu, u li hija ma taħtix għall-krizi finanzjarja tal-2008 u l-andament negattiv fis-swieq li din il-krizi gābet magħha. Tikkonkludi għalhekk li m'hemm l-ebda ness ta' kawża bejn l-aġir tagħha u t-telf soffert mill-ilmentaturi appellati. Tinsisti li hija ma kinitx negligenti fl-għażla tal-investment offrut lill-ilmentaturi.

27. Għal dak li jirrigwarda l-apprezzament tal-provi, hu magħruf li din il-Qorti ma tiddisturbax leġġerment id-diskreżżjoni tal-Qorti tal-Prim' Istanza fl-evalwazzjoni tal-provi. Il-Qorti tal-Appell (Superjuri) fis-sentenza ***Dr Frank Portelli vs Dr Josella Farrugia nomine et*** tad-19 ta' Lulju, 2019, qalet:

"13. Illi din il-Qorti ttenni li meta jitqajjem quddiemha aggravju ta' appell li jolqot l-apprezzament tal-provi li jkun sar minn qorti tal-ewwel grad, hi tħares b'reqqa lejn l-istedina li tkun qiegħda ssirilha biex tagħmel valutazzjoni tagħha ta' dawk il-provi minflok dik tal-ewwel Qorti. Għalkemm din il-Qorti għandha tara u tifli dik il-valutazzjoni, m'għandhiex taqbad u twarrabha jekk ma jkunx hemm raġunijiet tabilhaqq serji biex tagħmel dan. Il-funzjoni ta' reviżjoni li trid tagħmel din il-Qorti ma jwasslu bilfors biex twarrab id-diskreżżjoni tal-eżercizzju tal-apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti bħallikieku ma sar xejn. Għall-kuntrarju, jekk jirriżulta li l-apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti huwa wieħed sostnut mill-provi li jinsabu fl-atti, u li l-konkluzjonijiet tas-sentenza appellata

jkunu s-sintezi tar-raġunament mibni fuq dawk il-provi u tħaddim xieraq tal-ligi dwarhom, din il-Qorti ma twaqqax dik id-diskrezzjoni”.

28. Mhuwiex kontestat li l-*issuer* tal-prodott li nbiegħ lill-appellati ma kinitx is-soċjetà appellanti u tant anqas ma ġie allegat/deċiż li kienet il-kaġun tal-kriżi finanzjarja tal-2008. L-Arbitru fl-ebda waqt ma qal hekk. Dak li kkonkluda l-Arbitru meta evalwa l-mertu tal-każ kien iżda li l-prodott finanzjarju li nbiegħ lill-appellati mis-soċjetà appellanti ma kiex idoneju għalihom; il-livell ta' riskju kien għola minn dak li kienu komdi bih l-appellati; li dan l-investment kien ikkumplikat biex jinftiehem; u meta dan inbiegħ lill-appellati la ġie spjegat lilhom b' mod xieraq. Fi kliem ieħor, in-nuqqas imputat lis-soċjetà appellanti kien dak ta' **misselling**. Din il-Qorti ma ssib xejn x' tiċċensura fl-apprezzament fattwali żvolt mill-Arbitru f' dan ir-rigward.
29. Safejn l-appellanti ssejjes l-argumenti tagħha fuq il-*file note* tat-28 ta' Settembru 2007, din il-Qorti ttenni li dak id-dokument waħdu, għalkemm iffirmit mill-appellati, ma jikkostitwixxix prova sodisfaċenti li tegħleb il-verżjoni mogħtija mill-appellat ta' dak li verament ġie spjegat lilu u lill-appellata martu matul il-laqa' ta' Settembru 2007 li wasslet biex huma jinvestu fil-prodott finanzjarju mertu tal-każ odjern. Dan speċjalment inkwantu:
- (i) d-dokument in kwistjoni huwa *standard form document*; u
 - (ii) l-appellanti ma ressqitx bħala xhud lir-rappreżentant tagħha li kien preżenti għall-imsemmija laqgħa u offra l-prodott lill-appellati;

Rilevanti ukoll il-fatt li għal xi raġuni l-*file note* in kwistjoni tinkludi ukoll '*option*' immarkata b' salib permezz ta' liema l-appellati ddikjaraw '*I/we confirm that we do not require a copy of this document unless otherwise notified.*' Jidher għalhekk li l-appellanti lanqas biss ingħataw kopja tal-istess '*ftehim*' wara li kienu ffirmaw għalih. Għal dawn ir-raġunijiet, l-Arbitru kellu raġun jistrieħ fuq ix-xhieda tal-appellat irrispettivament minn dak imniżżel fl-imsemmija *file note*.

30. *Misselling inter alia* jseħħ meta l-provditur tas-servizz: jonqos li jispjega b' mod ċar il-prodott li jkun qed ibiegħ lill-klijent; meta jbiegħlu prodott li ma jkunx addattat (*suitable*) għalih; meta l-klijent jingħata informazzjoni qarrieqa (*misleading*) dwar il-prodott; jew meta l-klijent ma jingħatax informazzjoni biżżejjed biex ikun f'pozizzjoni jiddeciedi jekk il-prodott ikunx addattat għalih. Din il-Qorti hija tal-fehma li skont ma jirriżulta mill-provi prodotti, l-imġieba tas-soċjetà appellanti effettivament tippekka minn bosta minn dawn l-aspetti.

31. Wiehed mill-obbligi principali tal-appellanti hu li tagixxi b'mod onest, xieraq u b'mod professjonali dejjem fl-ahjar interess tal-klijent tagħha li hu l-investitur.
32. Kif inghad aktar 'l fuq, l-appellati mhumiex nies ta' skola u l-appellat ma jifhimx bl-Ingiliz. Kif spjegat mill-Arbitru:

'Dan huwa prodott index-linked u, ghalhekk, mhux investment bhal xi fund, fejn il-valur tal-investment huwa essenzjalment rifless mill-valur tal-investment li l-fond jinvesti fihom (underlying assets).

Dan kien strutturat b'tali mod li jimmatura f'data partikolari, u li kemm ihallas mal-maturità huwa bbazat fuq metodu matematiku li jikkalkula kif imur basket ta' investimenti partikolari, skont kif hemm spjegat fid-dokumentazzjoni tal-prodott. Kellu feature li jhallas "imghax" ta' mill-inqas 7% fl-ewwel u t-tieni sena. Fil-kumplament tieghu (mit-tielet sas-sitt sena), "l-imghax" kien varjabbli.

Il-prodott kien kompost minn xi 30 share f'banek u kumpaniji internazzjonali madwar l-Ewropa, l-Istati Uniti u l-Gappun. Kull sena, ghall-perjodu tal-investment, il-hames kumpaniji, li l-performance tagħhom tkun l-ahjar, kienu jitnehhew mill-basket tal-investimenti.

Effettivament, dan kien ifisser li kull sena dejjem kienu jithallew ishma li l-performance tagħhom ma kienitx tkun l-ahjar imqabbla ma' tal-ohrajn.

F'pagna 2 tal-Product Brochure (a fol 86 sa 97) wiehed isib deskrizzjoni ta' kif jahdem il-prodott. F'pagni 3, 4 u 5, id-dokument jittanta jispjega l-mekkanizmu ta' kif jahdem. Ghalkemm il-mekkanizmu huwa llustrat, mhux facli biex tifhmu ghalix ghandek scenarios differenti ta' x'jista' jigri fis-sitt snin ta' hajja tal-prodott.

Dwar il-hlas tal-kapital mal-maturità, f'pagna 2 (a fol 87) hemm miktub hekk:

"As soon as the redemption mechanism is triggered, the product is terminated and the investor is paid back. The investor will therefore receive 100% of the capital initially invested plus the maximum between

Dan huwa statement misleading ghax, kif fil-fatt jispjega aktar tard l-istess dokument, seta' kien hemm cirkostanzi li ma jwasslux biex il-prodott ihallas il-kapital kollu lura.

Il-File Note (a fol 127) kkompilata mis-Socjetà Konvenuta (ara paragrafu 4b) jaghmel referenza ghall-fatt li l-prodott mhux garantit. Imma dan l-istatement huwa mitluf qalb spjega teknika ghall-ahhar li tittanta taghti taghrif ta' kif jahdem il-prodott.

Dan ma kienx prodott finanzjarju li seta' jinftiehem facilment minn retail client b'attitudni ta' riskju cautious. Huwa veru li d-dokumentazzjoni (cioè, il-brochure) jaghti spjega tal-mekkanizmu tal-investment, sahsitra anke kien hemm illustrazzjoni ta' tliet xenarji differenti li jippruvaw jispjegaw kif seta' jahdem l-investment fuq il-medda ta' sitt snin li kellu jaghmel il-prodott.

Però, ironikament, dawn l-ispjegi u l-illustrazzjonijiet urew bic-car il-kumplessità ta' dan il-prodott. Apparti l-uzu ta' matematika teknika li wiehed kellu juza biex jipprova jasal ghal kalkoli ta' kemm jista' jhallas l-investment, intuza wkoll

lingwagg ikkumplikat li kienet taghmilha diffiċli għall-investitur biex jifhem mill-ewwel, mhux biss kif jaħdem il-prodott imma wkoll, forsi aktar importanti, tal-possibiltà li l-prodott ma jhallasx lura l-kapital kollu mal-maturità.

Dan kien investiment ikkumplikat fil-veru sens tal-kelma. Kien ukoll prodott b'potenzjal kbir ta' riskju avolja fil-File Note (a fol 127), is-Socjetà Konvenuta ippruvat tagħti x'tifhem li l-investment kellu "a limited risk". Il-profil ta' riskju tal-investituri kien tali li dan il-prodott ma kienx jagħmlu adatt għac-cirkostanzi tagħhom.'

33. Din il-Qorti hi tal-fehma li wkoll kieku l-appellati kienu kapaci jifhemu l-Ingliż sew, hu ferm improbabbli li mingħajr għarfien finanzjarju kienu se jkunu kapaci jifhemu l-import tal-kliem tekniku użat fil-*file note* jew fil-*product brochure* biex jiddeskrivi l-mekkaniżmu tal-prodott in kwistjoni. Skont l-*Investment Services Rules For Investment Services Providers*, l-appellanti kellha tagħmel eżerċizzju magħruf bħala "*Assessment of Suitability*". Dan kien wieħed mill-obbligi tal-appellanti meta tat is-servizz lill-appellati u li wassal sabiex jixtru l-prodott in kwistjoni. Mill-provi hu evidenti li l-appellanti tat il-parir lill-appellati dwar il-prodott li għandhom jinvestu fih. Skont dawk ir-regolamenti l-appellanti għandha l-obbligu li n-negożju li tirrakkomanda lill-klijent, jissodisfa dawn il-kriterji:

"a. It meets the investment objectives of the client in question;

b. It is such that the client is able financially to bear any related investment risk consistent with his investment objectives;

c. it is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio".

34. Fid-dokument *Account Opening Form and Client Profile* li sar qabel l-appellati xtraw il-prodott, jingħad ċar u tond li l-appellati huma investituri '*cautious*'.³¹ Prodott li l-qorti ma tifhimx kif jista' jingħad li hu tajjeb għall-investituri '*cautious*' meta tikkunsidra d-dhul u patrimonju tal-appellati (ara l-istess dokument).³² Dan meta tqies ukoll li l-appellat kien irtirat.
35. Il-*brochure* stess li jiddeskrivi l-prodott hu miktub b'mod li min m'għandux esperjenza f'dan il-qasam, mhux ser jifhem kif jaħdem l-investment u r-riskji li jgħorr miegħu. Brochure mimli kliem tekniku bħal *redemption mechanism; remaining basket; annual barrier; memory coupon; variable coupons; activation barrier*, u *Best Select Portfolio*. Michael Schembri impjegat tal-appellanti, qal li peress li l-appellati ffirmaw il-*file note* (Dok. MS2 datata 28 ta' Settembru, 2007) kienu jafu li l-investment jista' jogħla jew jitbaxxa u jistgħu jirkupraw somma inqas milli investew. Pero' dak mhuwiex biżżejjed. Dan apparti li l-*file note* mhi

³¹ Fol. 135.

³² Fol. 133-134.

xejn għajr *standard form* miktuba b'tipi żghar u li dwarha l-investitur ma jkollu l-ebda opportunita' li jibdel il-kondizzjonijiet li jissemmew fiha. Biżżejjed jissemma kif per eżempju f'dak id-dokument hemm dikjarat, "*Client/s confirmed that they have read the brochure and confirmed that they know the structures and risks involved*". Brochure li kif diġa osservat, mhuwiex ser jinftiehem minn persuna li bħall-appellati mhumiex *seasoned investors* jew persuni li jaħdmu f'dak il-qasam.

36. Bla dubju ta' xejn, it-tielet rekwiżit tal-*assessment of suitability* mhux sodisfatt fiċ-ċirkostanzi. Il-fatt li l-appellant kellu flus l-Ingilterra jew li kellu xi flejjes investiti lokalment ma jagħmlux espert fis-settur bil-kapaċità u esperjenza neċessarja li jifhem il-kumplessitajiet tal-prodott finanzjarju mertu tal-każ odjern. Lanqas mhemm provi li l-investment li l-appellati kellhom f'***Aberdeen Global European High Yield Bond Fund (B2)*** kien simili. Dan apparti li l-fatt biss li sar dak l-investment ma jfissirx li l-appellati jafu kif jaħdem. Fiċ-ċirkostanzi għalhekk, din il-Qorti ma tistax tasal għall-konkluzjoni li l-Arbitru għamel żball manifest fl-apprezzament tal-provi u l-konkluzjoni li wasal għaliha.
37. Dan l-aggravju hu għalhekk miċhud.

Il-Kumpens: It-Tielet Aggravju tas-soċjetà appellanti u l-Appell Incidentali tal-appellati

38. Il-kumpens mogħti mill-Arbitru huwa l-mertu kemm tat-tielet aggravju tas-soċjetà appellanti kif ukoll tal-appell incidentali tal-appellat. F'dan ir-rigward, fid-deċiżjoni appellata ngħad:

'Mill-assjem ta' dak kollu li ntqal aktar 'il fuq f'din id-deċiżjoni, l-Arbitru hu tal-fehma li l-ilment huwa wiehed gust, ekwu u ragonevoli fiċ-ċirkostanzi partikolari u l-merti sostantivi tal-kaz.

Jidher li l-ilmentaturi kienu investew l-ammont ta' €13,200, u ircevev bhala kupuni l-ammonti ta' €785.40, €785.40, €626.69, €381.85 u €273.93: b'kollox €2,853.27; kif ukoll irkupraw mill-investment is-somma ta' €3,922.25, u b'hekk jigi tilfu s-somma ta' €6,424.48.

Għalhekk, l-Arbitru qed jichad l-eccezzjonijiet tal-provditur tas-servizz u jilqa' l-ilment sakemm dan hu kompatibbli ma' din id-deċiżjoni u, ai termini tal-Artikolu 26(3)(c)(iv) tal-Kap. 555, jordna lil GlobalCapital Financial Management Ltd. thallas lill-ilmentaturi s-somma ta' sitt elef, erba' mija u erbgha u ghoxrin ewro u tmienja u erbghin centezmu (€6,424.48), b'imghax legali ta' tmienja fil-mija fis-sena mid-data ta' din id-deċiżjoni sad-data tal-effettiv pagament.

L-ispejjez ta' dan il-kaz għandhom ikunu sapportati mill-provditur tas-servizz.'

39. Is-soċjetà appellanti ilmentat li l-Arbitru ikkundanna lill-appellanti tħallas lill-appellati s-somma ta' €6,424.48. Argumentat li dak l-ammont mhux ġust, ekwu u raġonevoli *ai fini* tal-artikolu 19(3)(b) tal-Kap. 555 billi l-Arbitru ma ħax in konsiderazzjoni l-qliegħ ta' €5,313.82 li l-ilmentaturi kienu għamlu preċedentement fuq l-investimenti tagħhom tramite l-appellanti.
40. Dwar dan l-aspett din il-Qorti tirreferi għall-ġurisprudenza mogħtija minnha reċentement:
- 'Fir-rigward tat-telf ravviżat mill-appellata, mhux minnu li l-Arbitru għamel kalkolu ħażin. Ladarba l-prodott in kwistjoni inbiegħ lill-appellata meta dan ma kienx suitable għaliha, hija għandha d-dritt tiġi rizarċita l-ammont sħiħ investit, mnaqqas kull rikavat li setgħet ħadet, inkluż kupuni.'*³³
41. F' dan ir-rigward din il-Qorti ftit li xejn għandha x' iżżid għajr li ttenni li kwalsiasi nvestment preċedenti tal-appellati tramite l-appellanti li mar tajjeb ma jnaqqas xejn mill-fatt li l-investment mertu tal-proċeduri odjerni ma kienx *suitable* għalihom u għalhekk għandhom dritt jiġu rifiużi l-ammont sħiħ investit għajr sommom li huma diġa pperċepew mis-soċjetà appellanti fir-rigward tal-istess.
42. Mir-rendikont tal-fatti li sar aktar 'l fuq jirrizulta li effettivament l-appellati tħallsu u aċċettaw is-segweni *dividend payments* fuq l-investment meritu tal-kawża: €785.40; €785.40; €626.69; €381.85; €273.93 (dawn huma l-ammonti li attwalment irċewew netti minn taxxa u *charges* oħra). Jirrizulta wkoll li meta l-investment immatura s-soċjetà appellanti ħarġitilhom ukoll *cheque* fil-valur ta' €3,922.25³⁴ iżda l-ilmentatur appellat jikkontendi li dan iċ-ċekk ma sarrfux għaliex huwa ppretenda lura l-kapital sħiħ investit.³⁵ Permezz tal-appell incidentali tiegħu huwa jikkontendi għalhekk li din is-somma ma kellhiex titnaqqas mill-ammont lilu dovut.
43. Ladarba mhux kontestat li l-imsemmi *cheque* ma ssarrafx, din il-Qorti sejra takkolji l-appell incidentali tal-appellati in kwantu din is-somma ma kellhiex titnaqqas mill-ammont dovut lill-appellati. Għalhekk, is-somma dovuta lilhom hija ta' €10,346.73 (€13,200 - €2,853.27).

Għal dawn il-motivi il-Qorti, sa fejn kompatibbli ma' dak li ngħad hawn fuq, filwaqt li tiċħad l-appell tas-soċjetà appellanti, tilqa' l-appell incidentali tal-

³³ *Marie Lautier vs Crystal Finance Investments Ltd.*, deċiża minn din il-Qorti fit-30 ta' Lulju, 2019

³⁴ Fol. 20

³⁵ Fol. 84

appellati billi tvarja d-deċiżjoni appellata biss safejn is-soċjetà appellanti giet ikkundannata tħallas lill-appellati s-somma ta' €6,424.48 u tiddeċiedi minflok billi tikkundanna lil GlobalCapital Financial Management Ltd tħallas lill-ilmentaturi s-somma ta' għaxart elef tlett mija u sitta u erbgħin ewro u tlieta u sebgħin ċenteżmu (€10,346.73). L-imgħax jiddekorri kif deċiż mill-Arbitru u bl-ispejjeż kollha kontra l-appellanti.

Anthony Ellul.